

75-річчя члена-кореспондента НАН України О.І. КОЛОДЯЖНОГО

Відомий учений у галузі хімії фосфорорганічних сполук, доктор хімічних наук, професор, член-кореспондент НАН України **Олег Іванович Колодяжний** народився 19 січня 1942 р. в Дніпропетровську. Після закінчення Дніпропетровського хіміко-технологічного інституту навчався в аспірантурі (1965–1969) і до 1985 р. працював на посадах інженера, молодшого і старшого наукового співробітника в Інституті органічної хімії АН УРСР. Згодом перейшов до Інституту біоорганічної хімії та нафтохімії НАН України, в якому очолив лабораторію, а потім відділ синтезу фізіологічно активних сполук фосфору (з 1991 р.).

О.І. Колодяжний зробив значний внесок у розвиток хімії фосфорорганічних сполук, зокрема хімії високореакційних сполук — фосфоалкенів та ілідів фосфору, які є важливими реагентами органічного синтезу. Він запропонував загальний підхід до синтезу Р-ілідів, так зване «окисне ілідування» сполук тривалентного фосфору, в результаті якого підвищується координаційне число атома фосфору і утворюється зв'язок $P=C$. Результати систематичних досліджень хімії Р-ілідів узагальнено в опублікованій міжнародним видавництвом Wiley-VCH монографії «Phosphorus Ylides. Chemistry and Application in Organic Synthesis» (1999). В останні роки наукова діяльність О.І. Колодяжного пов'язана з проблемою асиметричного синтезу біологічно активних сполук. Було розроблено методи синтезу хіральних фосфорорганічних сполук з використанням природних сполук як доступних вихідних реагентів і синтетичних блоків, запропоновано методи асиметричного синтезу фосфорорганічних сполук за допомогою біокаталізу, досліджено метод подвійної асиметричної індукції для підвищення стереоселективності реакцій.

О.І. Колодяжний — автор понад 500 наукових праць, у тому числі 4 монографій. Його наукові здобутки відзначено низкою нагород, зокрема Державною премією в галузі науки і техніки (2013), премією ім. А.І. Кіпріанова НАН України (1985). Він є членом редакційних колегій «Журнала общей химии» (РФ), міжнародного журналу «Phosphorus, Sulfur, and Silicon and the Related Elements».